

Keizerlijke kasseien

Niets zo geschikt om een stresserende werkdag van je af te schudden als een motorritje. Waarom slalommen tussen de files als je ook the long way home kan nemen? Met een ommetje langs Waterloo bijvoorbeeld, in de voetsporen van Napoleon.

TEKST: Gaea Schoeters – FOTO'S: Trui Hanouille & Gaea Schoeters

AFTERWORKKIT: WAALS-BRABANT

Napoleon was zo verzot op kip dat hij zijn koks 24/7 liet doorwerken, zodat er altijd een bijtgare kip beschikbaar was. Met dat beeld van een keuken vol kippen in elke staat van ‘ontkleding’ en bereiding, begint een van mijn favoriete boeken: *Wintersons De Passie*. Kok, kippennek-omwringger en kelner van dienst is een dwerg; Napoleon vindt hem aardig omdat hij, als enige in het hele leger, nog kleiner is dan de keizer zelf. Nou ja, aardig... “Napoleon hield van niemand, behalve van Joséphine, en van haar hield hij zoals hij van kip hield.” Kip, kippetje... het ligt dicht bij elkaar. In elk geval: ik hield aan het boek een milde fascinatie voor Napoleon over, al berust die meer op fictie dan op feiten. Omdat een mens toch zijn geschiedenis behoort te kennen, planden Trui Hanouille en ik een afterwork-avondrit in de voetsporen van de kleine keizer met het reuzegrote ego. Dat was het plan. En toen gooide het coronavirus roet in het eten: net

toen we de rit wilden rijden, werd de lockdown afgekondigd: vanaf twaalf uur ’s middags moest iedereen ‘in zijn kot blijven’. Dus lieten we het werk voor wat het was en stoven richting Fleurus.

Laatste overwinning

Vanuit Brussel sta je op een uurtje in Wangenies, een ingeslapen lintbebouwingsdorp in Henegouwen. Napoleon kwam van de andere kant, uit het zuiden. De geallieerden hadden het Franse leger in 1813 al een flinke pandoering verkocht en Napoleon naar Elba verbannen. In 1815 was hij ontsnapt en met een handvol getrouwen opgetrokken naar Parijs; het leger dat hem moest tegenhouden, had zich bij hem gevoegd. Nu wilde hij orde op zaken stellen. Bij Charleroi stak de grens over: zo kwam hij tussen het Pruisische leger en de Brits-Nederlandse troepen terecht en kon hij hen apart verslaan voor ze zich konden samenvoegen. Althans... dat was het plan.

Van aan de Notre-Dame de la Délivrance, een piepklein kappelletje, zetten we koers richting Brye. Even omzomen dieprode beuken de weg, daarna plooit het landschap open en rijden we tussen de weidse velden. Kasseibaantjes, gravelpistes en karresporen wisselen elkaar af; ik ben blij dat ik mijn Himalayan heb meegenomen, die ik net voor de winter kocht – het arme beest heeft nog geen 1.000 kilometer op de teller. De lichte motor voelt zich op dit terrein reuze in zijn sas en stuitert vrolijk overal door en overheen. Daarnet op de snellere stukken had ik moeite om Trui bij te houden als ze haar oude GS de vrije teugel gaf, maar hier kan ik haar makkelijk bijhouden. Wie nood heeft aan vertraging, kan op deze route zijn hart ophalen: hoewel het nauwelijks elf kilometer is tot Brye, doen we er bijna een halfuur over. En dan vorderen we nog een flink stuk sneller dan het Napoleontische leger dat zich hier langzaam een weg noordwaarts baande, moeizaam de loodzware kanonnen achter zich aanslepend. De groene velden liggen er vreedzaam bij; niets doet vermoeden dat hier zwaar gevochten is. Want op 16 juni stootten de Fransen bij Ligny op de Pruisische troepen; Napoleon versloeg Blücher, maar liet na de vluchtende troepen te achtervolgen. Een fatale fout, want het Pruisische leger

voegde zich twee dagen later in Waterloo bij de Engelsen. Met de bekende gevolgen...

Kinderkopjes

Vanuit Brye gaat het richting Villers-la-Ville; liefhebbers van natuurwandelingen kunnen kiezen voor een offroadroute die je onverhard tot bij de abdij brengt. Terwijl ik achter Trui aan sjees over de lange kasseistroken, moet ik terugdenken aan een avondrit met de vrouwenmotorclub; een van mijn collega's was voor 't eerst meegekomen, met een keurig glimmende chopper. Op de eerste kasseistrook trok Trui zoals altijd het gashendel open: rechtstaand stoven we ervandoor. Onze lichte enduro's waren perfect voor deze kinderkopjes. Maar Vicky bleef met haar chopper netjes in Trui's wiel hangen. Toen we aan het eind van de kasseiweg halt hielden en Trui vroeg of het tempo oké was, zei ze, zonder een spier te vertrekken: "Perfect." Op de volgende rit verscheen ze met een nieuwe V-Strom. "Niet dat het nodig was. Gewoon iets comfortabeler." Vrolijk slingert de Enfield tussen de plassen op de grindweg door, tot ik er eentje te laat zie; de vering absorbeert de onverwachte duik moeiteloos, maar de plas is dieper dan verwacht; een frisse douche is mijn deel. Wie zijn broek liever pro-

Een aaneenschakeling van foute inschattingen, verkeerde beslissingen en ongelukkig toeval zorgde ervoor dat Napoleon de Slag bij Waterloo verloor.

per houdt, kan voor asfalt kiezen; in deze streek zijn alle wegen mooi. Op een paar windmolenparken na stoort niets het oog; het is bijna niet te geloven dat we zo dicht bij Brussel zitten.

Aan de Abdij van Villers stappen we even af voor een korte pauze. De negenhonderd jaar oude cisterciënzerabdij is een ware oase van rust. Alleen al de prachtige middeleeuwse tuin met geneeskrachtige kruiden is een bezoek waard, net als de tijdlijn van oude rozen. Helaas zijn nu zowel de abdij als het terras vlakbij gesloten, al lijken de mensen hier wel relaxter om te gaan met de coronaregels dan aan onze kant van de taalgrens. Overal kruisen we groepjes wandelaars en fietsers, opgetogen over de onverwacht autoluwe dag. We passen ons tempo aan: als we deze groene wegen willen blijven delen, is dat wellicht de beste strategie.

Stratego

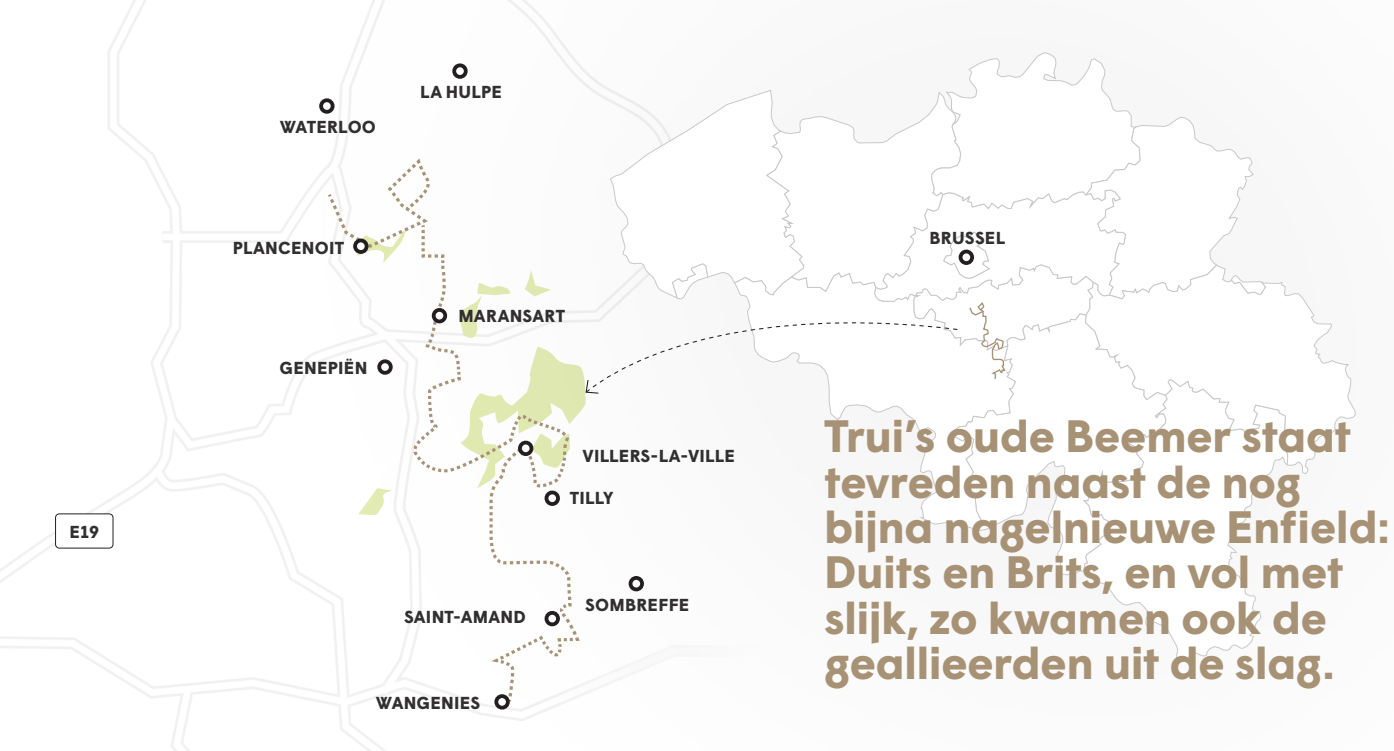
Langs lommerrijke heirbanen en over prachtige kasseistroken rijden we richting Thy. Het landschap glooit steeds meer en holle wegen doorsnijden de velden; soms duiken we tussen de groene wanden naar beneden, soms kunnen we kilometers ver kijken. Hier ergens, bij Quatre-Bras, leverde het tweede deel van Napoleons leger slag op diezelfde 16e juni: een Franse maarschalk (het lijkt wel stratego) moest hier de geallieerde troepen bezighouden tijdens de slag bij Ligny. Maar de Nederlanders en de Britten hielden stand, en het strakke aanvalsplan van Napoleon begon al aardig wat barsten te vertonen.

Ook ons plan om netjes voor de middag terug thuis te staan, ziet er steeds minder haalbaar uit. We schuiven het doel dan maar wat op: als we om 12 uur, het begin van de lockdown, de rit afronden aan de Leeuw van Waterloo, is de terugrit naar huis onze laatste woon-werkverplaatsing. Toch? Napoleon treuzelde overigens ook: hij ging de 17e eerst nog uitgebreid het slagveld in Ligny bekijken alvorens verder op te trekken naar het noordwesten. Die middag barstte een geweldig onweer los en de Franse troepen kregen een gigantische stortbui over zich heen, die hun opmars vertraagde. Het voetvolk ploeterde door de modder, de artillerie kwam vast te zitten in het slijk, zelfs de cavalerie moest haar pas vertragen. Geen wonder dat dit stukje België zo populair

is bij offroaders, die hier in de wintermaanden komen modderbaden. Vandaag liggen de pistes er kurkdroog bij; het opwaaiende stof van Trui's achterwiel beneemt me af en toe alle zicht. De kasseistroken maken meer en meer plaats voor gravel, en we halen allebei nog een keer ons hart op, want we voelen de bui al hangen: de komende weken zal er niet veel meer te rijden vallen, niet op de weg en niet ernaast.

Langs een één auto breed betonbaantje bereiken we golfclub L'Empereur: het parcours van de keizer laat zich aflezen uit de namen van cafés en restaurants. Hoe-

Trui's oude Beemer staat tevreden naast de nog bijna nagelnieuwe Enfield: Duits en Brits, en vol met slijk, zo kwamen ook de geallieerden uit de slag.

wel er jammerlijk veel is bijgebouwd, blijft de omgeving van Lasne wondermooi: nu rijden we nog tussen velden, maar zodra we de bocht ronden, zoeven we door een dicht bosschage, om dan weer een holle weg in te duiken, volledig overschaduwd door overhangende takken. En dan, plots, opent het landschap zich tot een platte vlakte met daarop één muggenbult: de Butte du Lion, het monument dat de Slag bij Waterloo gedenkt.

Waterloo

De Slag bij Waterloo is een ingewikkelde geschiedenis: een aaneenschakeling van foute inschattingen, verkeerde beslissingen en ongelukkig toeval zorgde ervoor dat Napoleon verloor. Het bleef de hele nacht gieten, de lössgrond waar wij nu vrolijk overheen stuiteren veranderde in dikke, bruine modder. Napoleons manschappen arriveerden uren later dan gepland uit Genappe, waardoor hij zijn aanval moest uitstellen. Ook zijn zelfoverschatting deed de zaak wellicht geen goed: lachend noemde hij Wellington een generaal van likmevestje, de Engelsen een prutleger en de veldslag iets dat in de tijd van een ontbijtje – al dan niet met gebraden kip – afgehandeld kon worden. De werkelijkheid draaide anders uit. Tussen 16 en 18 juni lieten minstens 50.000 soldaten het leven; de Slag bij Waterloo ging de geschiedenis in als een van de veldslagen met het grootste aantal doden per vierkante meter. Toen de kruitdampen waren opgetrokken, lag het slagveld bezaaid met lijken, gewonden, dode paarden en achtergelaten materieel: “Zy laagen dik op Malkaar zoo dat de Leevendige over de Doojen heenvielen.” Bij het vallen van de avond zette Napoleon zijn keurtroepen, de Oude Garde, in: een laatste wanhoopsdaad. Lange tijd ging de strijd gelijk op; Wellington gaf later toe dat het weinig gescheeld had of de Fransen hadden de slag gewonnen. Maar uiteindelijk kregen de geallieerden de overhand: de Nederlandse troepen trakteerden de Fransen op zoveel geschut dat het leek “alsof ’t koogels en houwitzers reegende.” Tegen zonsondergang omarmde de Pruisische maar-

schalk Blücher zijn collega Wellington met de tevreden woorden: “Mein lieber Kamerad! Quelle affaire!” De strijd was beslecht, Napoleon was verslagen.

Ballingschap

Ook wij hebben ons doel bereikt. Nog nadampend van de natte modder staan de motoren uit te blazen in de zon, netjes gesocialdistanced, op drie meter van elkaar. Die omarming kunnen we vergeten, maar Trui steekt, bij wijze van groet, wel nog even Napoleongewijs haar hand in haar vest – geen idee of het waar is dat Napoleon zijn hand altijd daar legde omdat hij maagpijn had, en al helemaal niet of hij daarom alleen nog kip at. Bart Van Loo weet dat ongetwijfeld. Trui's oude Beemer, een origineel Dakarmodel, staat tevreden naast de nog bijna nagelnieuwe Enfield: Duits en Brits, en vol met slijk, zo kwamen ook de geallieerden uit de slag. Marengo, Napoleons lievelingspaard was gewond geraakt en werd achtergelaten. Napoleon was dol op het dier omdat – en hier vullen de feiten de fictie aan – de hengst maar één meter veertig hoog was. Een Britse officier nam hem mee naar Engeland, waar het dier een gelukkige oude dag beleefde. Napoleon zelf wist te ontkomen naar Parijs, overwoog naar Amerika te vluchten, maar werd onderschept door de Britten, bij wie hij politiek asiel vroeg: “Laat ik mij onderwerpen aan de edelmoedigste van mijn vijanden.” En asiel kreeg hij ook, maar in iets andere vorm dan hij verwacht had: honderd dagen na zijn ontsnapping van Elba werd hij naar Sint-Helena gebracht, waar hij de laatste jaren van zijn leven in ballingschap doorbracht.

De zon staat intussen pal zuid. Trui checkt de klok. Twaalf uur, het begin van de lockdown; geen idee hoe-

lang die ballingschap zal duren. We laten onze motoren niet achter, maar ze zullen net als wij wekenlang ‘in hun kot’ moeten blijven. Niets aan te doen. Wat moet, dat moet. Met spijt in ons hart keren we de kasseien de rug toe en rijden huiswaarts, de quarantaine tegemoet. Achter ons staat de leeuw ongenaakbaar op zijn heuvel, zijn voorpoot stevig op de wereld: hij bewaakt de vrede, zodat niemand daarmee aan de haal kan gaan. En de hele weg naar huis, hoe kan het ook anders, zeurt hetzelfde liedje door mijn hoofd: Waterloo, I was defeated, you won the war / Waterloo, promise to love you forevermore / Waterloo, couldn't escape if I wanted to / Waterloo, knowing my fate is to be with you.

Hoelang de motoren ook op stal gaan, ooit is ook dit weer voorbij. Tot dan wordt het even doorbijten. ➡

